

ARDEA Doradztwo Środowiskowe
Arkadiusz Kiszka
os. Wschód 4C/6
62-100 Wągrowiec
tel. 513 338 854
kontakt@ardea.net.pl
www.ardea.net.pl

Ekspertyza chiropterologiczna opracowana na potrzeby głębokiej
termomodernizacji wraz z przebudową budynku gminnego
pod siedzibę Ośrodka Pomocy Społecznej i pomieszczeń dyżurnych
Policji w Mieścisku przy ul. Janowieckiej 2

Inwestor:

Gmina Mieścisko
pl. Powstańców Wielkopolskich 13
62-290 Mieścisko

Opracowanie mgr Arkadiusz Kiszka

Data i podpis

04.03.2016
ARDEA
DORADZTWO ŚRODOWISKOWE
Arkadiusz Kiszka

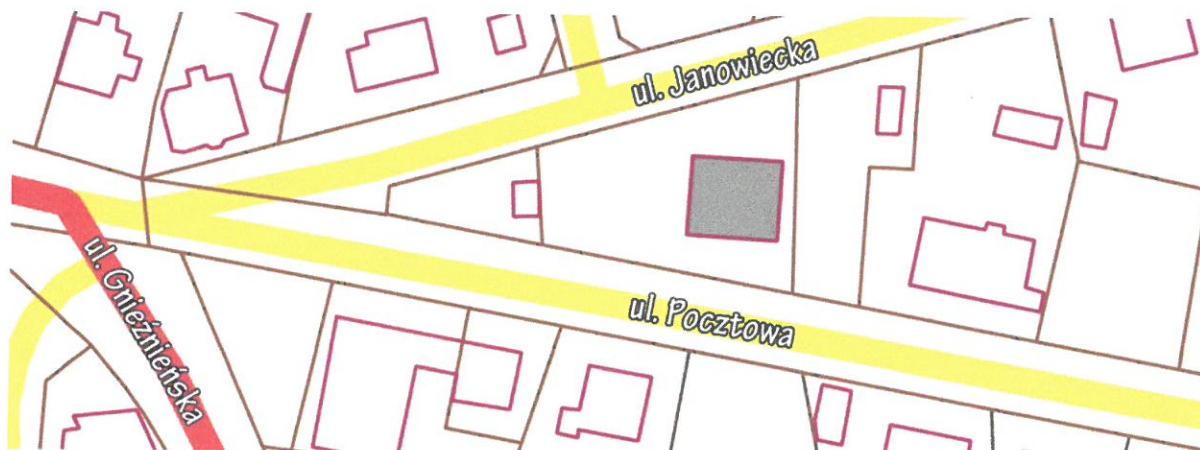
Wągrowiec, luty 2016 r.

Spis treści

Informacje wstępne	3
Cel opracowania ekspertyzy	4
Zastosowana metodyka prac	4
Wyniki prowadzonych obserwacji	4
Zalecenia dotyczące termomodernizacji	7
Zalecenia kompensacyjne	7
Pozostała dokumentacja fotograficzna	8

Informacje wstępne

Niniejsze opracowanie, powstało na potrzeby wykonania termomodernizacji budynku pełniącego dotychczas funkcję posterunku policji, zlokalizowanego w Mieścisku przy ul. Janowieckiej 2, działka ewidencyjna nr 280/1.

Ryc. 1. Lokalizacja obiektu przeznaczonego do termomodernizacji.

Zgodnie z zamierzeniem inwestora, budynek zostanie poddany gruntownej termomodernizacji, polegającej głównie na zewnętrznym i wewnętrznym dociepleniu ścian. Budynek w formie sześcianu, posiada dwie kondygnacje. Główne wejście prowadzi do wyższej kondygnacji, gdzie znajdują się pomieszczenia biurowe i socjalne. Na parterze zlokalizowana jest m.in. kotłownia oraz garaż. Pod nieznacznie pochylonym dachem, znajduje się stosunkowo przestronny stropodach, przewietrzany na całej szerokości dzięki rzędowi cegieł dziurawek, wmurowanych po stronie elewacji frontowej.

Fot. 1. Widok na elewację frontową budynku.

Cel opracowania ekspertyzy

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348), wszystkie gatunki krajowych nietoperzy (za wyjątkiem odkrytego niedawno przymrocza Saviego), objęte są ścisłą ochroną gatunkową. Ponadto niektóre gatunki wymieniono jako wymagające ochrony ścisłej, w załączniku IV Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zwanej Dyrektywą Siedliskową. Część gatunków (mopek, nocek tydkowłosy, nocek orzęsiony, nocek Bechsteina, nocek duży, podkowiec duży oraz podkowiec mały) wymaga wyznaczania Specjalnych Obszarów Ochrony Siedlisk w ramach programu Natura 2000.

Większość gatunków nietoperzy uzależniła swój cykl życiowy od budynków a dla wielu z nich jest to główny typ siedliska, zarówno w trakcie okresu rozrodczego jak i hibernacji, dlatego prace termomodernizacyjne są bardzo poważnym zagrożeniem dla stabilności lokalnych populacji.

Opracowanie ekspertyz chiropterologicznych ma na celu:

- zweryfikowanie czy budynek, w obrębie którego prowadzona będzie termomodernizacja, jest zasiedlony przez nietoperze w którymkolwiek okresie roku,
- dostosowanie terminu prowadzonych prac w taki sposób, aby te nie powodowały niepokoienia, płoszenia czy nieumyślnego zabijania nietoperzy,
- wskazanie najlepszych rozwiązań, które umożliwiłyby zachowanie siedliska a w ostateczności zalecenie stosownych rekompensat gdy zniszczenie siedliska staje się nieuniknione.

Zastosowana metodyka prac

Ze względu na ograniczony termin składania wniosków o dofinansowanie inwestycji, gdzie jednym z wymaganych dokumentów jest niniejsza ekspertyza, zebranie materiału do niniejszej pracy musiało nastąpić w ograniczonym terminie. Pomimo skróconego okresu prowadzenia obserwacji, zebrane dane można uznać za wystarczające do zweryfikowania zasiedlenia obiektu i wskazania stosownych rozwiązań. Ponadto planowany termin rozpoczęcia prac termomodernizacyjnych daje możliwość przejścia przez pełną ścieżkę inwentaryzacyjną i skorygowanie zaleceń jeśli okaże się to konieczne.

Oględziny budynku przeprowadzono dwukrotnie: 20 oraz 24 lutego 2016 r. W trakcie pierwszych oględzin dokonano wizji pomieszczeń wewnątrz budynku oraz zewnętrznych elewacji, dachu i stropodachu. W trakcie kolejnych oględzin dokonano przeglądu szczelin wykrytych w trakcie pierwszego dnia, głównie pod parapetami oraz pod obróbkami blacharskimi. Szczeliny pod obróbkami blacharskimi wyszukiwano z dachu przy użyciu lusterka a następnie przeszukiwano je endoskopem. Najwięcej uwagi poświęcono przeszukiwaniu przedniej części stropodachu, poprzez wsuwanie kamery endoskopu w szczeliny cegieł dziurawek. Niestety specyfika przewodu na którym osadzona jest kamera (przewód półgietki) nie pozwalała na wsunięcie kamery na odległość dalszą niż 1,5 – 2 m w głąb stropodachu. Ponadto wąskie szczeliny cegieł nie pozwoliły na doświetlenie wnętrza i jego swobodny przegląd. W związku z powyższym, przemieszczając się wzdłuż rzędu cegieł, kamerę wsuwno w szczeliny rozmieszczone co ok. 10 cm, skupiając się na oględzinach stropu w poszukiwaniu śladów bytowania nietoperzy, np. odchodów. Ze względu na porę roku, używanie detektora ultradźwięków było bezcelowe.

Wyniki prowadzonych obserwacji

Zebrany materiał dowodowy pozwolił ustalić, że **budynek bywa zasiedlany przez nietoperze lecz planowany zakres prac nie stwarza zagrożenia dla dalszego funkcjonowania siedliska.**

Oględziny wnętrza budynku wykluczyły obecność nietoperzy zarówno w okresie rozrodczym jak i hibernujących. Temperatura panująca w obu kondygnacjach jest zbyt wysoka a częste

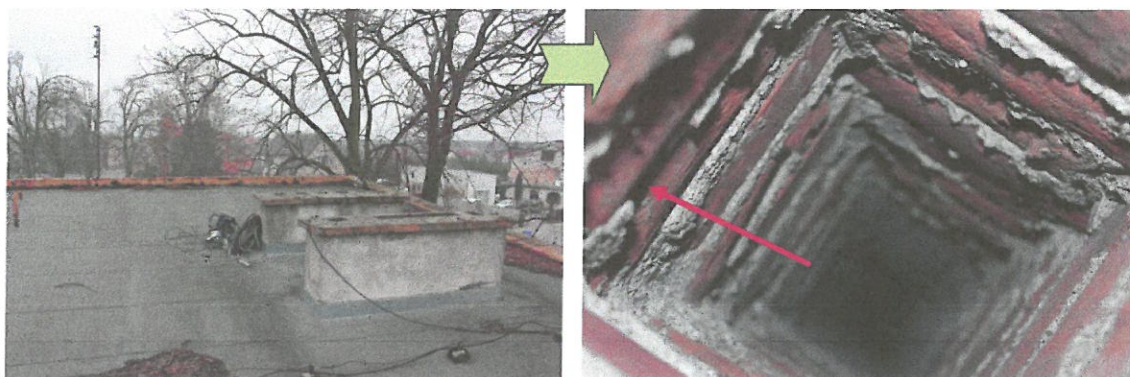
użytkowanie pomieszczeń i brak odpowiednich, ustronnych miejsc, powodowałyby niepokojenie przebywających wewnątrz osobników.

Pod obróbkami blacharskimi oraz pod parapetami znaleziono szczeliny, które w skrajnych przypadkach mogłyby pełnić funkcję kryjówek, np. dla samców w okresie rozrodczym. Co prawda nie zauważono aby były użytkowane w latach wcześniejszych, jednak przed rozpoczęciem prac dociepleniowych otwory należy zabezpieczyć, uniemożliwiając nietoperzom wejście do ich wnętrza.

Fot. 2. Szczelina pod parapetem może być wykorzystywana przez pojedyncze osobniki jako kryjówka.

W przewodach kominowych znaleziono kilka szczelin, powstałych po wykruszeniu cegieł i spoiwa, które mogłyby pełnić funkcję kryjówek letnich, jednak ze względu na to, że termomodernizacja nie będzie obejmować prac bezpośrednio w ich obrębie, miejsca te można pominąć przy dalszych analizach. Jeśli w trakcie letniego przeglądu, w przewodach zostałyby potwierdzona obecność nietoperzy, należy uważać aby prace generujące hałas (np. wiercenie), prowadzić w odległości min. 10 m.

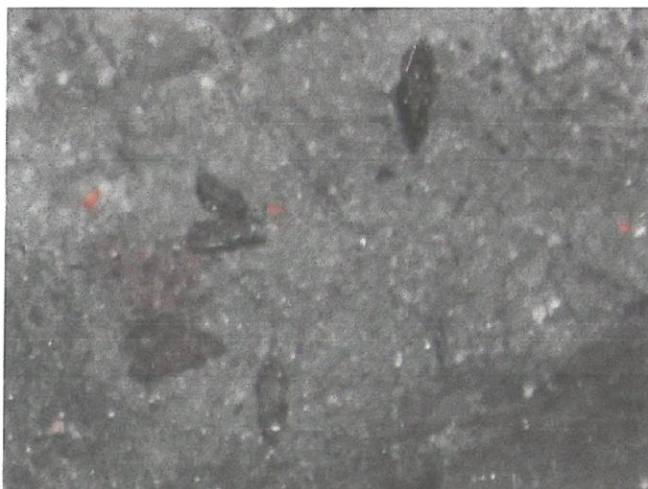
Fot. 3, 4. Przewody kominowe (po lewej) oraz potencjalna kryjówka letnia (po prawej). W chwili obecnej bez widocznych śladów zasiedlenia.

Obecność nietoperzy, prawdopodobnie w okresie rozrodczym, potwierdzono w obrębie stropodachu. Otwory wentylacyjne stropodachu zostały wykonane z rzędu cegieł dziurawek, co uniemożliwiło szczegółową inspekcję. Przy zastosowaniu kratki jako osłony, istnieje możliwość ich czasowego usunięcia i doświetlenia wolnej przestrzeni a także wykonania zdjęć w wysokiej rozdzielczości. Wmurowanie cegieł ograniczyło możliwość penetracji, dlatego inspekcja endoskopem możliwa była jedynie w pasie max. 2 m.

Fot. 5. Rząd dziurawek umożliwiający wentylację stropodachu.

W odległości ok. 1 m za ceglami, w pobliżu elewacji północnej, znaleziono kilka odchodów nietoperzy. Tak mała ilość nie świadczy o regularnym wykorzystywaniu stropodachu, jednak z braku możliwości technicznych dokładniejszego zbadania pozostałej przestrzeni, należy założyć, że miejsce to jest wykorzystywane jako kryjówka a także istnieje duże prawdopodobieństwo, że latem wykorzystywane jest przez kolonię rozrodczą.

Fot. 6. Odchody nietoperzy w obrębie stropodachu. Zdjęcie wykonane przy użyciu endoskopu.

Zalecenia dotyczące termomodernizacji

Na wstępie należy zaznaczyć, że fenologia nietoperzy jest dynamiczna, dlatego niniejsze wytyczne mogą ulec zmianie na przestrzeni najbliższego roku, stąd bezpośrednio przed rozpoczęciem prac, zaleca się przegląd newralgicznych miejsc, aby potwierdzić ich obecność. Powyższe nie tylko przyczyni się do ich ochrony ale może też stanowczo ułatwić prace wykonawcy, jeśli okaże się, że w danym roku nietoperzy nie stwierdzono.

Przed przystąpieniem do termomodernizacji należy zabezpieczyć wszystkie szczeliny, które potencjalnie mogłyby zostać wykorzystane przez nietoperze jako kryjówki. Do zabezpieczenia nie powinno się używać pianki poliuretanowej, ponieważ ta może zostać wydziobana przez ptaki. Bezpieczniejsze będzie użycie zapraw murarskich.

Na chwilę obecną, dzięki inspekcji endoskopem potwierdzono, że szczeliny i ubytki nie są zasiedlone, lecz taki stan może potrwać zaledwie do końca marca. Jeśli wypełnianie ubytków rozpoczęłoby się w kwietniu, inspekcję należałoby przeprowadzić ponownie. W przypadku stwierdzenia obecności nietoperzy, konieczne będzie zaniechanie prac (ale wyłącznie w tym zakresie) i pozostawienie nietoperzom możliwości dalszego wykorzystywania poszczególnych kryjówek. Jeśli pozostawienie dostępu do szczelin nie będzie możliwe a w środku zostanie potwierdzona obecność nietoperzy, do ich zabezpieczenia konieczne będzie uzyskanie zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska (na zniszczenie siedliska). Prace będzie można kontynuować po opuszczeniu kryjówki przez nietoperze.

Jeśli przed przystąpieniem do wypełniania szczelin nie zostanie potwierdzona obecność nietoperzy, prace będzie można kontynuować.

Po zabezpieczeniu szczelin i ubytków, będzie można przystąpić do planowanych prac. Jeśli te wykonywane będą wiosną i latem, należy upewnić się czy w obrębie stropodachu znajduje się kolonia rozrodcza. W tym celu, na przełomie maja i czerwca zalecane jest wykonanie nasłuchów przy użyciu detektora ultradźwięków. W przypadku potwierdzenia obecności nietoperzy, prace generujące hałas (wiercenie dziur, montaż kołków do płyt), należy prowadzić w odległości min. 10 m od kolonii. Pozostałe prace można prowadzić w pełnym zakresie.

Zalecenia kompensacyjne

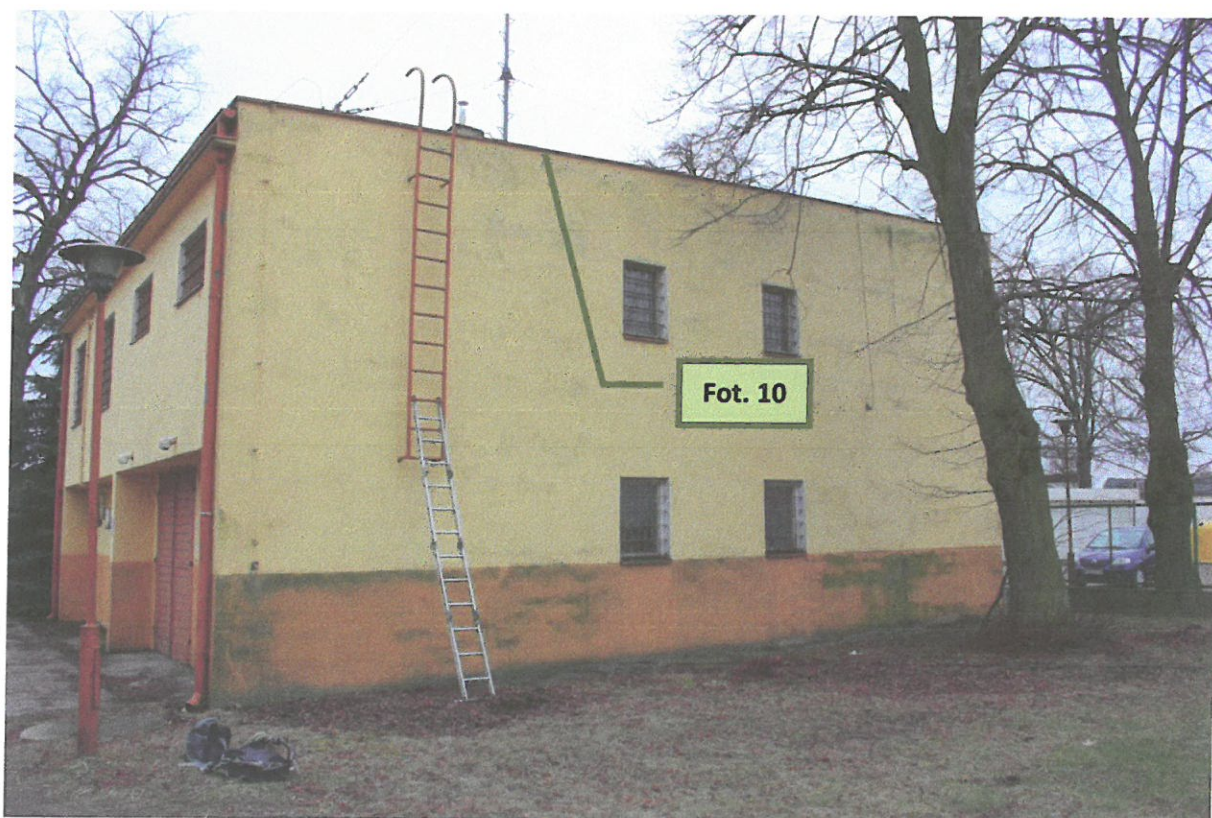
Zgodnie z oświadczeniem inwestora, cegła dziurawka nie zostanie zastąpiona, dlatego nietoperze będą miały swobodny dostęp do stropodachu. Gdyby w trakcie prac zaszła konieczność modyfikacji stanu istniejącego, należy zostawić co najmniej 5 wlotów. Ze względu na brak możliwości wskazania, który gatunek zasiedla stropodach, przy montażu krutek osłonowych, należy użyć takich, w których rozstaw przegródek będzie nie mniejszy niż szerokość szczelin w istniejących ceglach. W związku z powyższym inwestor nie ma obowiązku zastosowania kompensacji ani uzyskania zezwolenia na zniszczenie siedliska.

Przed rozpoczęciem prac zaleca się wykonanie ponownych oględzin budynku. Jeśli prace termomodernizacyjne zostaną rozpoczęte w 2017 r., w roku bieżącym zaleca się uzyskanie dodatkowych informacji dotyczących zasiedlenia stropodachu, przede wszystkim w zakresie gatunku i liczby osobników.

Pozostała dokumentacja fotograficzna

Fot. 7. Widok na elewację południową.

Fot. 8. Widok na elewację północną.

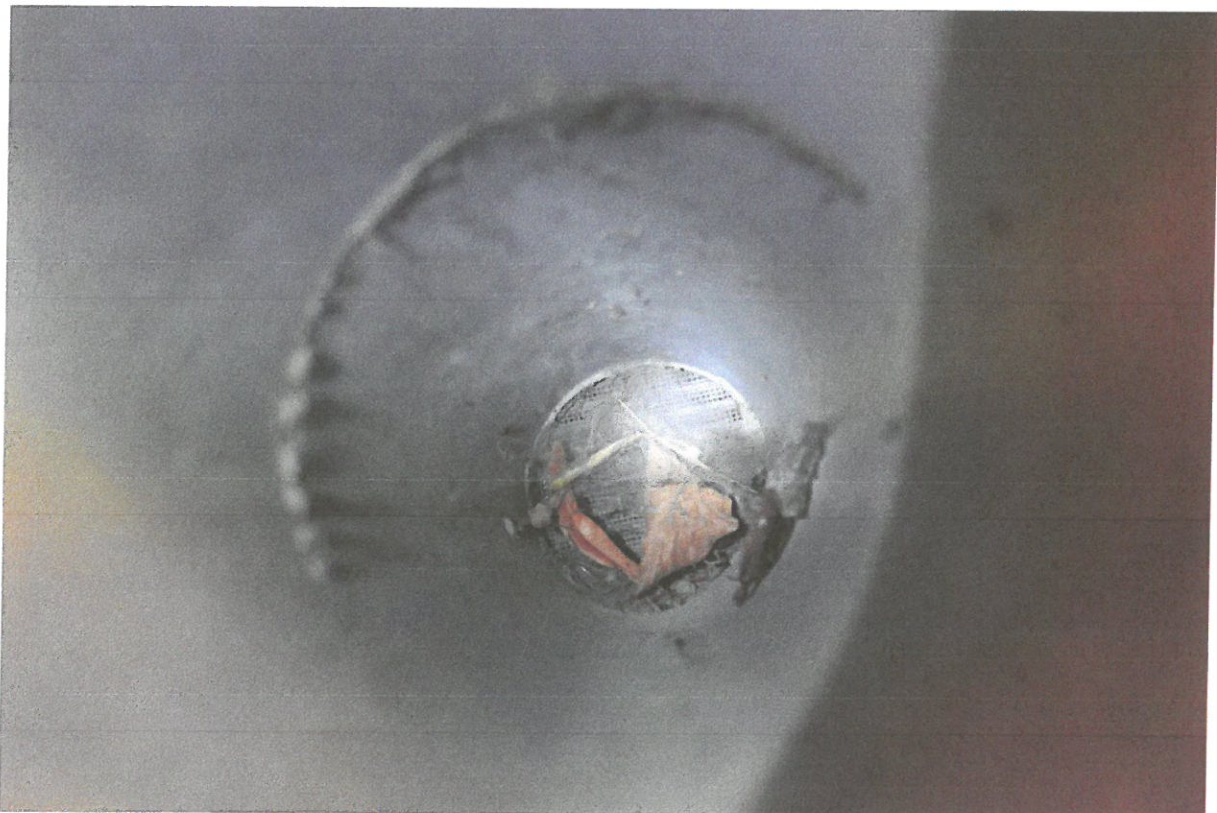
Fot. 9. Widok na elewację wschodnią.

Fot. 10. Płytkie szczeliny pod obróbkami blacharskimi, wymagające zabezpieczenia.

Fot. 11. Szerokie szczeliny w dziurawce pozwalają na swobodny dostęp do wnętrza stropodachu, szerokiemu spektrum gatunków nietoperzy.

Fot. 12. Pusty kanał wentylacyjny na elewacji południowej.